הוא ואחר מעידין על חתימת יד שני פסול

מאי מעמא אתו לאיחלופי בקיום שמרות

דעלמא וקא נפיק נכי ריבעא דממונא אפומא

דחד סהדא מתקיף לה רב אשי ימי איכא

מידי דאילו מסיק ליה איהו לכוליה דיבורא

כשר השתא דאיכא חד בהדיה פסול אלא

אמר רב אשי יאפילו אומר אני הוא עד שני

פסול מאי מעמא או כולו בקיום הגם או

כולו בתקנת חכמים תנן בפני נכתב כולו

בפני נחתם חציו פסול אידך חציו היכי דמִי

אילימא דליכא דקא מסחיד עליה כלל

השתא אחד אומר בפני נכתב ואחד אומר

בפני נחתם דהאי קמסהיד אכולה כתיבה

והאי קמסהיד אכולה חתימה פסול חציו

מיבעיא אלא או כדרבא או כדרב אשי

ולאפוקי מדרב חסדא אמר לך רב חסדא

ולמעמיך בפני נכתב אבל לא בפני נחתם ל"ל

אלא לא זו אף זו קתני הכא נמי שלא זו אף

זו קתני אמר רב חסדא יגידוד חמשה ומחיצה

חמשה אין מצטרפין עד שיהא או כולו במחיצ'

או כולו בגידוד דרש מרימר יגידוד חמשה

ומחיצה ה' מצמרפין יוְהלכתא מצמרפין בעי

אילפא ידים מהורות לחצאין או אין מהורות

לחצאין היכי דמי אילימא דקא משו בי תרי

מרביעית והא יחנן ימרביעית נומלין לידים

לאחד ואפי' לשנים ואלא דקא משי חדא חדא

ידיה סוהתנן מהנומל ידו אחת בנמילה ואחת

בשטיפה ידיו מהורות ואלא דקא משי פלגא

פלגא דידיה והאמרי דבי ר' ינאי יידים אין

מהורות לחצאין לא צריכא דאיכא משקה

מופח וכי איכא משקה מופח מאי הוי והתגן

ל) [טוריוע ב. ושיכן, 3) [עירובין לג:], ג) שם, ד) נזיר לח. ידים פ״א מ״א

חולין קז. ע"ש, ה) [לגי' רש"י ל"ל והתניא אבל לגי'

ר"ת שפיר גרסינן והתגן

משטיפה אחת כו' היי משנה א פ"ב דידים],

ו) ידים פ"ב מ"ל. ז) מיבת

נמי נמחק. רש"ש, למי נמחק. רש"ש, ה) בדפו"ר דידי, ט) [ידו

רט"ט],

דהד דנטל ידו

ה א ב מיי' פ"ז מהל' גירושין הל' יג סמג עשין ג טוש"ע אה"ע סי קמב סעיף טו: ג מיי פט"ו מהלי שבת הל' טו טוש"ע א"ח סי

שסב סעי׳ ב וסי׳ שעב סעני ו: סעני ו: ז ד מיי' [פ"ו מהל' ברכות ה"ין פי"א מהלכות מקואות הלכה ח סמג עשין כז טוש"ע א"ח סי" קס

סעיף יג: סעיף יג: חה (מיי' שם סמג שם) טוש"ע א"ח סי קנט :סעיף יח

ב ו מיי שם הלכה ז סמג שם טוש"ע א"ח סימן קסב סעיף ג:

פסקי רי"ד י דאיכא תרי פסול ונדחו דררי רר חמדא דאט"ג וחציו בקיום שטרות כשר . הוא אלא אמר רבא אפי׳ הוא אלא אמו ובא אפיי הוא ואחר מעידים על חתימת ידי שני פסול מ״ט דילמא אתי לאיחלופי . וקנפיק נכי רבעא דממונא י. אפומא דחד שהדא פי׳ ומת א' מהן ובא זה ואמר זה כתב ידי וזה כתב ידו בפ"ב דכתובות דנאמן . אדם לומר זה כתב ידי אבל אינו נאמן לומר זה כתב ידו של חבירי אלא צריכים שנים להעיד על אם נצטרף א' מן השוק . עמו להעיד על כתב ידו עמו להעיז על כונב ידו של חבירו אע״פ שיש עליה שני עדים פסול משום דנפיק כולה ממונא נכי ריבעא אפומא דחד סהדא שכשאומר זה כתב ידי נאמן וקיים חצי המנה שבשטר וכשמצטרף עם א' מן השוק להעיד על . כתב ידו של עד שני נמצא על עד שני של שטר יוצא חציו על פיו וחציו על אמרה ע"פ שנים עדים קום דבר דמשמע חצי על פי זה הלכך פסול . ואין לו תקנה עד שיעידו ידי שני ולא יצטרף הוא עם אחר והכא נמי גבי גט קיים העד א' שבגט ונכשר . הגט על פיו דהימנוה רבנז השוי אט"ף שאוחו העד אינו צריך לו דהשליח נאמן אלא כיון שמצטרף טמו אי מרשירי׳ ליה אחי לאיחלופי בקיום שטרות דעלמא דלאו מהימן איהו (שליחות) בלחודיה עד מתקיף לה רב אשי ומי איכא מידי דאילו מסיק והשתא דאיכא א' בהדיה לבדו והוה צריך להצטרף אותו של שוק מ״ה פסול

אני הוא עד שני פסול. וא״ת א ומי איכא מידי דאילו אמר בפני נחתם כשר ומשום דאמר אני הוא עד שני פסולב ונראה לר"י כמו שאומר בירושלמי [פ״ב ה״א] דכי אמר אני הוא עד שני נעשה כנוגע בעדותו דנראה דלכך בא להעיד על חתימת השני כדי שתתקיים

עדות חתימתו ול"ת וכיון דטעמל מש"ה הוא למה ליה למימר משום או כולו בקיום הגט כו׳ וי״ל משום דלאו טעמא גמור הוא זה אי לאו טעמא דאו כולו בקיום הגט דאין זה נוגע בעדות ממש:

נידוד חמשה ומחיצה חמשה כו'. פי׳ בקונטרס (א) אם היה חריץ עמוק חמשה והקיפוהו מחילה חמשה אין מלטרפין להיות תוכו רשות היחיד וקשה לר"ת דאמר בשבת בפרק הזורק (דף נט.) ובפ' בתרא דעירובין (דף נט:) דבור וחולייתו מלטרפין לעשרה ואע"פ שוה בגובה ווה בעומק ועוד דאמר פרק כל גגות (שם דף לג:) בהדיה גבי שתי חלרות זו למעלה מזוג ויש גידוד חמשה ומחילה חמשה דמודה רב חסדא בתחתונה הואיל ורואה פני עשרה דמערבת שנים ולא אחד וי"ל דלעניו ב׳ חלרות זו למעלה מזו איירי הכא ולגבי עליונה לענין עירוב כדמוכח פ׳ כל גגות (שם לג:) א"נ לענין תל ברה"ר גבוה חמשה והקיף על גביו מחילה חמשה דלא חשיב רה"י לענין שבת וא"ת ויחשב רה"י מטעם דאי בעי מנח עליה ומשתמש כדאמר בפרק חלון (שם עח.) גבי ד מילאו כולו ביתדות ה וי"ל דמיירי ברחב הרבה דלא שייך " מנח עליה מידי אלא בדבר לר": הנומל ידו אחת בנמילה ואחת

בשמיפה בו'. פי׳ נקונט׳ נטל ידו אחת מן הכלי כתיקון חכמים ואחת בשטיפה בנהר במ' סאה וא"ת והיכי פשיט מהכא כי משי חדא ידא והדר משי לאידך דלמא הכא מיירי שעשה בבת אחת שטיפה לזו ונטילה לזו' וי"ל דקסבר הש"ס דאין חילוק

דמסתברא דאי בזו אחר זו לא מהני ה"ה דבבת אחת נמי לא מהני אפילו שתיהן בנטילה יד זו מכלי זה ויד זו מכלי אחר ורבינו תם גרס על פי המשניות נטל ידו אחת משטיפה אחת ידו טהורה וקפשיט מדקתני ידו טהורה ש"מ דחדא חדא מהניא וה"פ משטיפה אחת שלריך לשפוך מן הכלי על ידיו ב' פעמים כדמוכח בכמה דוכתי במסכת ידים דלריך מים ראשונים ושניים ועל זה קאמר ואם נטל ידו אחת משטיפה אחת גדולה שהיא כשתים ידו טהורה כיון שיש בשטיפה זו כשיעור מים ראשונים ושניים יא וקא מסיים בסיפא שתי ידיו בשטיפה אחת ר"מ מטמא עד שיטול מרביעית אע"ג דכשנוטל בשתי שטיפות לא בעי רביעית השתא דליכא אלא שטיפה אחת לריך רביעית בשטיפה זו אבל ידו אחת אין לריך רביעית כי אתו משירי טהרה אלא שתהא אותה שטיפה מרובה כשתים:

אכל הכא דהוא השליח אכל הכא דהוא השליח נאמן על שני העדים מה יעשה לו אם ניצטרף עם אחד מן השוק עמו להעיד על א' מן העדים לא מעלה ולא יים ולא גורו האי אטו שטרות דעלמא דלא מהימן כלחודיה ונדחו גם דברי רבא אלא אמר רב אשי אפי׳ אמר אני עד שני פסול מ״ט אי כולו כקיום שטרות או כולו כתקון חכמים פי׳ כיון שאין כאן ע״א אלא השליח לבדו אימתי הימנוה רבנן כבי תרי בשמעיד על כל החתימה אבל השתא דאמר אני הוא עד שני נתקיימה חתימתו על פיו מידי דהוה אקיום שטרות דעלמא וכיון דחתימתו נתקיימה בקיום שטרות דעלמא צריך שתתקיים גם חתימת השני בקיום שטרות דעלמא בשני עדים ולא על פיו כתקון חכמים דאו כולו בקיום שטרות או כולו בתקון חכמים שלא תקנו חכמים לחצאין וקי"ל כרב אשי שלא נדחו דבריו: אמר רב חסדא גירוד חמשה ומחיצה חמשה אין מצטרפת

הוא ואחר. השליח ואחד מן השוק עמו ואם לא היה מעיד עליה אלא השליח לבדו ואפי׳ אמר יודע אני היה כשר אבל עכשיו שהיה אחר עמו פסול: אחי לאיחלופי בקיום שטרות דעלמא. כגון שנים החתומים על השטר ומת אחד מהם ובא זה ואמר זה כתב ידי

וזה כתב ידו של חברי ונלטרף אחד מן השוק עמו להעיד על כתב יד המת אמרינן בפרק ב' דכתובות (דף כא.) דאינו קיום עד שיהו ב' מן השוק מעידין על חותם המת דח"כ נפיק תלתא ריבעי דממונא אפומא דחד דקי"ל (שם) נאמן אדם לומר זה כתב ידי הרי חלי עדות ואם בא להצטרף להעיד על חותם חבירו עם אחר הרי ג' רביעית העדות על פיו ורחמנא אמר (דברים יו) על פי שנים דמשמע פלגה הפומה דההי ופלגה אפומא דהאי. וגבי גט נמי אי אמר בפ"נ חליו מהימן כתרי דשליח הוא ובחליו השני הוא מלטרף עם אחר לקיימו בתורת שאר קיומי שטרות והכא גבי גט לא חיישינן לה דהא בלאו אחר הוי מתכשר אפומיה דהימנוה רבנן כתרי אלא משום גזירת שאר שטרות הוא: נכי ריבעא דממונא. כל הממון יולא על פיו חסר רביע: אני הוא עד שני. היינו קיום הגט כשאר שטרות דאדם מעיד זה כתב ידי: אנא. לאו על כרחיך משנה יתירה דנקט רבותה התה לחשמעינן מאי דלא אשמעינן באחד אומר בפני נכתב ואחד אומר בפני נחתם והיכי דמי כגון דבחליו השני יש עדות כדרבא או כדרב אשי ולאפוקי מדרב חסדא דכיון דמתני׳ משום רבותא אתה ולה פירש מאי רבותה אתה לאשמעינן על כרחיך אי אתה רשאי לתפום המרובה כגון דרב חסדה אלה רבותא זוטרתי כגון דרבא ורב אשי דהא לא שמעת מינה רבותא אלא משום דמשנה יתירה היא וכי משמע

לן אפי׳ רבותא זוטרתי תו לאו משנה

הנצוק ימירה היא ואי הא דרב חסדא הוה משמע לן פרושי קמפרש לה. וא"ח לאפוקי נמי מדרבא ולא אשמעינן אלא הא דרב אשי דהיא זוטרא דרבא נמי לא עדיפא מינה דהא בשאר שטרות "נמי פסול כי נפיק נכי ריבעא דממונא אפומא דחד הילכך בגט נמי שייך למפסל משום שאר שטרות דלא ליחליף. והא דלא גזרי׳ בשליח לחודיה כי אמר בפני נכתב ונחתם אהא עביד רבנן היכירא דאלרכוה לאסהודי אכתיבה משום דלא ליתי לאיחלופי וכדאמרינן בפירקא קמא (לעיל דף ג.): אמר לך רב חסדא ולטעמיך. דבעית למימר דמתני׳ לאשמעינן רבותא אתא ומדלא פריש ח׳ דידיה ש״מ לא סבר לה: בפני נכתב אבל לא בפני נחתם. מאי אשמעינן השתא בפני נכתב כולו בפני נחתם חליו פסול הכא דלא מסהיד כלל מיבעיא אלא על כרחיך תשני דמתני׳ כל חדא לא אשמעינן אלא היא גופה מאי דתני בה. ודקשיא לך ליתני בתרייתא וכ"ש קמייתא לא זו אף זו קתני ואורחא דתנא דנקיט ברישא מילתא דפשיטא והדר מוסיף עלה

הנצוק קתני ואורחא דתנא דנקיט ברישא מילחא דפשיטא והדר מוסיף עלה מילתא דרבותא וקאמר הכי לא זו בלבד דלא אסהיד כלל אלא אף זו בפני נחתם חציו פסול: ה"ג. לדידי לעולם בפני נחתם חציו דמתני׳ לא איירי לאשמעינן שום רבותא ואי הוה נחית לרבותא הוי תני לה לדידי אלא היא גופה הוא דאשמעינן כדקתני דלא קמסהיד איניש באידך חליו מידי ודקשיא לך אחד אומר בפני נכתב ואחד אומר בפני נחחם מינה שמעינן דכ"ש הא ודאי אי תנייה ברישא תו לא אילטריך למיתני הא אבל השתא דתנא הא ברישא מוסיף ואומר ולא זו בלבד דליכא סהדותא דאידך חניו אלא אף זו דהאי אא מסהיד אכולה כתיבה והאי קמסהיד אכולה חחימה פסול: גידוד המשה. לענין שבת דבעינן מחילה גבוהה עשרה או עמוק עשרה לרה"י ואם היה חריך עמוק חמשה והיקיפו מחילה חמשה: אין מלטרפין. להיות בתוכו רה"י. ואיידי דאיירי לעיל באו כולו בקיום הגט כו' נקט נמי הא: דקא משו בי סרי מרביעית. והיינו לחלאין דלכל חד פלגא שיעורא: מרביעית. כלי מחזיק רביעית מלא מים: ואפי׳ לשנים. כיון דמעיקרא הוה שיעורא וקאתו משירי טהרה הכי מפרש בכל הבשר (חולין קו.): דמשי חדא ידיה. והדר משי לאידך: הנועל ידו אחת. מן הכלי בזריקה על ידיוי כתיקון חכמים: ואחם בשטיפה. בנהר במ׳ סאה: פלגא דידיה. עד הפרק הוי מצות נטילה ונטל חצי השיעור סחילה ונגבה וחזר ונטל חלי האחר: דאיכא משקה טופח. כשחזר ונטל חליו השני לא ניגב הראשון לגמרי דעדיין משקה טופח: מצטרפת: בעי אילפא ידים

ברברים. הנלוק טהורות לחצאין או אין טהורות לחצאין ה"ד אילימא דקמשו בי תרי מרביעית (נפקית) [והא תנן] מי רביעית נוטלין מהן לירים לאחד ואפי לשנים פי' פחות מרביעית הלוג אין נוטלין מהן לידים שאין בהן שיעור אבל אם היו רביעית ונטל מהן א' ונשתיירו מהן נוטל מהן גם השני כדמפרש טעמא בפ' כל הבשר דמשירי טהרה קאתו אלא דקמשי חדא [חדא] ידיה והתנן הנוטל ידו א' וא' בשטיפה ידיו טהורות פי' אחד נוטל בזריקת כולו כתיקון חכמים וא' בשטיפה במ' סאה ידיו טהורות דכל חדא וחדא חשיבא באנפי נפשיה וה"ה נטל ידר אחד ונגבה וחזר ונטל ידר אחרת טהורות אלא דקמשי טהורות אלא דקמשי פלגא פלגא ידיה (על) מצות נטילה עד הפרק(0) ונטל חצי הפרק (0)"א איננו) ונטל חצי הפרק תחילה וניגב (0)"א איננו) וחזר ונטל חצי האחר הא אמרי דבי ר' ינאי אין ידים טהורות לחצאין. לא צריכא דאיכא משקה טופח וכי איננו) וחזר ונטל חצי האחר הא אמרי דבי ר' ינאי אין ידים טהורות לחצאין. לא צריכא דאיכא משקה טופח וכי

הגהות הב"ח

(א) תר"ה גידוד כו' אס היה חריץ. נ"ב עי" סוכה ד

מוסף רש"י

. גידוד חמשה ומחיצה חמשה. חלר שקרקעיתה חמשה הוסיפו על אותו מחילה חמשה (ערובין צג:). מרביעית נוטלין לידים ואע"ג דלית בהו הואינ רביעית לשני ולראשון הוה ביה כדי שיעור נטילה (נזיר לח.).

מוסף תוספות

א. לרב אשי גופיה איכא למפרך כפירכיה. רשנ״ח. ב. דהאי לישנא עדיף אף בשאר שטרות, ועוד אין לך בפני נחתם גדול מזה שהרי הוא בעצמו חתם. תוס' הלא"ש. ג. ה' זים. מוס' הרא" עמוד ברה"ר גבוה מפחים ורחב ד' ונעץ בו יתד כל שהוא, מיעטו, ואם. חוס' סוכס ד: ד"ה פחות. ה. חשיב כולו רה"י הואיל ואי בעי מנח לי׳ מידי ומשתמש. שס. 1. בתל שהוא. שס. I. בי׳ אמות או בכ׳ כעין חצר. שס. ח. להחשיבו רשות . זיחיד מטעם דאי. שס. ט. כעין עמוד רוחב ד׳. שאין בהם רביעית כיון דאתו משיירי טהרה. מוס׳ הרא"ש ותוס' חולין קו. ד"ה

פסקי רי"ד (המשך)

עד שיהו או כולו בגירוד או כולו כמחיצה פי׳ גבוהה עשרה או עמוקה עשרה לרה"י ואח היה חריץ עמוק חמשה והיקפו מחיצה גבוהה חמשה אין מצטרפת להיות בתוכו ואין מטלטלין בו אלא . בארבע: דרש מרימר גירוד מצטרפת ופסק תלמודא י והלכתא מצטרפת והכי יוחנן בור